

MUZEUL ȘI PUBLICUL

Nu există sector al vieții sociale care să nu fi evoluat enorm în ultimele decenii, sub presiunea imenselor transformări în baza tehnico-economică a societății, în sfera socio-culturală, în planul mentalității și al aspirațiilor intelectuale ale oamenilor, în acela al vieții lor spirituale.

Izolați de universul maximelor progrese tehnice și culturale din lumea Occidentului european și transeuropean, din lumea Orientului apropiat și Extrem Orientului, ca urmare a „cortinei” informaționale și a prohibiției relațiilor inter-instituționale și inter-umane, ridicate sau impuse de unele norme ale sistemului comunist, și noi românii am suportat (după 1948 - anul instalării dictatului oneros, discriminator - de clasă, aservit ideologiei comuniste) agresiunile samavolnice ale „statului cultural” și consecințele dezastruoase sau chiar și numai marcante, în planul retardării conceptual-metodologice, funcționale și tehnice ale instituțiilor de cultură, în general și ale muzeelor în special.

Trădând valorosul testament lăsat de generația de aur a titanilor într-ale științei și muzeologiei din perioada interbelică, cei care ne-au transmis „cheia de aur” pentru descifrarea rostului și rolului Muzeului în „contemporaneitate” (și viitorime): „*Colecțiile unui muzeu, oricari ar fi acestea, nu reprezintă scopul muzeului. Adevăratul scop al Muzeului este știința, cultura, educația*” (Grigore Antipa, 1937), muzeul perioadei comuniste, dominat - ca toate sferile vieții culturale - de dictonul „formă fără fond”, a alunecat pe panta *diminuării substanțiale a funcției cercetării științifice fundamentale sau fenomenologice* în favoarea *factologismului obiectual* (totul despre obiect, cât mai puțin despre fenomenologie, deci despre procesualitatea socio-culturală), pe panta *discriminării reprezentării etno-culturale, în colecțiile muzeale, a întregii realități socio-culturale* dintr-o provincie istorică sau dintr-o zonă etnografică (cu sacrificarea reprezentării românilor din afara României, a minorităților naționale din România, a valorilor culturale aparținând aristocrației orașelor și satelor țării noastre), în sfârșit pe panta *constrângerii limitării procesului educațional la asimilarea sloganurilor ideologice ale statului comunist*.

De aici, o serie de particularități specifice ale relației muzeu-public în perioada 1948-1989, din păcate necorectate nici după cei 8 ani de „tranziție”.

Modernizarea instituției muzeale trebuia să înceapă - și din păcate, repetăm, n-a început - printr-un adevărat *Program de reformă națională a instituției muzeale*, elaborat de Ministerul Culturii cu sprijinul direct al Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor, asumat de Guvernul României în cadrul „Programului general de Reformă”, și aplicat, după o strategie riguroasă și cu o stăruință fără de care vechile mentalități nu pot fi dizlocate și noul nu poate fi promovat, de Direcția Muzeelor și Colecțiilor din cadrul Ministerului Culturii.

Progresele notabile, atâtea câte pot fi înregistrate în diferite muzee, cu profil deosebit, din toată țara, se datorează unor inițiative personale, unor personalități cu spirit managerial novator, de excepție, de regulă din acele instituții care erau și înainte deschise contactelor și dialogului internațional.

Acestora li se datorează, între multe alte inițiative revoluționare care nu fac obiectul succintei noastre prezentări, *deplasarea accentului dinspre cantitativ spre calitativ în sfera relațiilor muzeu-public*. Ei sunt aceia care au înțeles importanța uriașă a muzeului ca *una din cele mai complexe instituții culturale-științifice educaționale*

în procesul reformării conștiințelor și mentalităților, în procesul recuperării adevăratei noastre identități culturale printr-un proces, nu mecanic, exterior, de percepție formală a lucrurilor, ci printr-un proces intuitiv, interior, de înțelegere a obârșii și devenirii lucrurilor, așa cum sunt ele „astăzi“, de integrare a lor într-un sistem general, de cunoștințe, capabil să lămurească însăși istoria formării și devenirii culturale a poporului nostru și a popoarelor alogene așezate alături de noi.

Lor li se datorează apariția noii specialități și integrarea activă a *pedagogiei muzeale*, între cele mai importante funcțiuni și responsabilități ale muzeelor, astăzi.

Lor trebuie să le fim recunoscători pentru implicarea patrimoniului cultural național, tezurizat în muzeele țării, în universul de cunoaștere, imediat alături de cel livresc-școlar, pentru asigurarea unei importante baze formative și educaționale, de la cea mai fragedă vârstă și până la vârsta senectuții.

Dar oricât de recunoscători am fi pentru deschiderile - atâtea câte sunt - operate în universul educației prin muzeu, trebuie să fim cinstiți cu noi înșine și să recunoaștem că suntem încă departe de realizările muzeelor din cele mai emancipate țări ale Europei, Asiei și Americii.

Publicațiile de cea mai diversă factură, pentru cele mai diverse categorii de vârstă și sociale ale publicului vizitator, *serviciile*, cu implicații remarcabile ale *tehnicii moderne*, care mijlocesc cunoașterea intuitivă a fenomenelor naturale, dar și a principiilor mecanice (de exemplu, mecanica fluidelor, într-un muzeu al civilizației populare preindustriale, cum este cel din Dumbrava Sibiului), *aservirea mijloacelor electronice* și a *filmului* pentru ilustrarea cinematică a proceselor culturale și tehnico-economice (muzeul viitorului nu va însemna nimic fără filmul documentar), *deschiderea muzeului*, prin funcțiile sale fundamentale - depozitare, evidență, conservare-restaurare - *în fața publicului vizitator*, în special în fața ochilor copiilor și tinerilor, totdeauna însetați de cunoaștere directă, *pe viu*, la sursă, *organizarea atelierelor demonstrative* privind creația reală, de către meșteri consacrați, după tehnicile tradiționale, a celor mai diferite valori din colecțiile muzeului, ca și a unor *ateliere de lucru pentru public*, pentru copiii care doresc să-și încerce iscusința și talentul, să se ia la întrecere cu măestrul sau cu valorile create de aceștia, până la *arsenalul jucărilor inteligente*, montabile și demontabile, capabile să stimuleze inteligența, sau *editarea de videocasete, compact discuri* etc., sunt, încă, pentru toate muzeele din România proiecte, aspirații, visuri.

Atingerea acestor obiective, împlinirea acestor deziderate legitime reprezintă, neîndoielnic, azimutul muzeului românesc în perioada care urmează, firește, în condițiile altei bugetări a muzeului de către statul român.

Dar toate acestea sunt și vor rămâne inaccesibile fără Reformă, fără o reformă asumată personal de fiecare muzeograf, de fiecare manager, de Ministerul Culturii, de către Guvernul României, de clasa politică și de demnitarii administrației de stat, de cei ce poartă uriașa răspundere a demarării și accelerării Reformei în domeniul muzeologiei românești, ca și de marele public, potențial vizitator al muzeului.

Astfel, muzeele noastre vor rămâne doar imaginea „muzeală“ a muzeografiei contemporane, cu consecințe perdante importante în planul general al educației culturale a copiilor noștri, căci așa cum spunea și Noica: „singură lumea valorilor din sânul culturii poate spune ceva omului, poate calibra lumea“.

Dr. Corneliu BUCUR
Director general al Muzeului „Astra“ Sibiu

